

HET ZOÖLOGISCH STATION

DER

NEDERLANDSCHE
DIERKUNDIGE VEREENIGING

in 1904

Verslag, uitgebracht op de Vergadering der Vereeniging,
gehouden te Leiden, 3 Juni 1905

DOOR DEN DIRECTEUR

DR. H. C. REDEKE.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ

VOORHEEN
E. J. BRILL

LEIDEN — 1905.

HET ZOÖLOGISCH STATION

DER

NEDERLANDSCHE DIERKUNDIGE VEREENIGING

in 1904.

De Directeur van het Zoölogisch Station verkrijgt daarna het woord tot het uitbrengen van het Jaarverslag dezer Instelling.

Omtrent het Zoölogisch Station in 1904 valt het navolgende te berichten: Dank zij het voortdurende en zorgvuldige onderhoud der voorafgaande jaren, waren ook in het afgelopen jaar geen byzonder groote herstellingen of voorzieningen noodig. De eenige grootere karwei, die verricht moest worden, bestond in het opnieuw voegen van een deel der buitenmuren van den in 1895 nieuw aangebouwdn vleugel, waar ten gevolge van het doorslaan dezer muren eenige vertrekken vrij wat van vocht hadden te lijden. De hier bedoelde werkzaamheden werden in het najaar verricht, nadat de muren gedurende de buitengemeen drogen en warmen zomer van te voren door en door droog geworden waren.

In de bovenwoning werd de gasleiding nagezien en verbeterd, terwijl in het laboratorium de inventaris met eenige nieuwe stellen gordijnen en eenig meubilair kon worden aangevuld.

Het aquarium en de pompinrichting bleven zeer voldoen en vereischten geen bijzondere uitgaven. Alleen werd een der aquariumbakken opnieuw van een spiegelglazen voorwand voorzien.

Wat het personeel betreft zoo verdient vermelding, dat dr. J. Boeke ons in December verliet ten einde gevolg te geven aan een opdracht van den Minister van Kolonien, strekkende om een onderzoek in te stellen naar de toestanden op visscherij-gebied in onze West-Indische bezittingen. Ofschoon dr. Boeke niet in rechtstreeks verband tot het Station stond, zoo missen wij in hem toch een ijverig medewerker, die ook wanneer het gold, behulpzaam te zijn bij onderzoekingen, die buiten zijn eigenlijke provincie vielen, daartoe steeds bereid was en o. m. het verzamelen en conserveeren van embryologisch materiaal voor onderzoek geheel voor zijn rekening had genomen.

De assistent-direkteur, dr. P. J. van Breemen, nam zijn plaats bij het Rijksinstituut voor het Onderzoek der Zee in terwijl ons medelid G. J. de Groot, phil. drs. thans ook tijdelijk aan het Rijksinstituut verbonden en mede regelmatig in het Zoölogisch Station werkzaam is.

Bij meer dan één gelegenheid bleek ook in het afgelopen jaar opnieuw van hoeveel voordeelen de aanwezigheid van het reeds meermalen genoemde instituut voor ons Station moet worden geacht.

Immers niet alleen stonden de in de Bibliotheek van het Rijksinstituut aanwezige boekwerken, waaronder vele, die in de boekerij onzer Vereeniging ontbreken, steeds ten dienste van de bezoekers, doch bij herhaling was het ook mogelijk dezen met op de onderzoekingstochten in de Noordzee verzameld zoölogisch en botanisch materiaal ter vergelijking of voor onderzoek van dienst te zijn, terwijl eindelijk de oceanograaf aan het Rijksinstituut, dr. W. E. Ringer steeds bereid werd gevonden, om bij kwesties van chemischen aard met raad en daad bij te staan.

Alle hier genoemden hebben evenals ik zelf in het afgelopen jaar het allergrootste deel van onzen tijd besteed aan de werkzaamheden, die ons van Regeeringswege in het belang der visscherijen werden opgedragen. Over enkele uitkomsten dezer onderzoekingen is in de »Mededeelingen over Visscherij» en het »Jaarboek van het Rijksinstituut voor het Onderzoek der Zee» bericht.

Omtrent het overige personeel dient voorts vermeldt te worden, dat de »jongen» door een »jongere jongen» vervangen werd, die tot dusverre, evenals de nu reeds langer dan zestien jaren aan het Station verbonden oudste bediende, bij voortdoring reden tot tevredenheid gaf.

De verzending van zoölogisch en botanisch materiaal had ook in het afgelopen jaar wederom op groote schaal plaats en wel aan de hierna genoemde personen en instellingen:

- Professor Hubrecht, Utrecht: 102 haaien, zeesterren, zeeëgels, Arenicola, Aphrodite, Alcyonium en drie buizen met divers plankton.
- » Vosmaer, Leiden: 163 haaien, 5 roggen, 2 zeeëgels, Arenicola en een mandje groote krabben.
- » van Wijhe, Groningen: embryonen van Raja en Acanthias.
- » van Ankum, Groningen: 20 haaien, 2 Sepia's, Arenicola en zeesterren.
- » Langelaan, Leiden: 22 haaien.

agezien en verbeterd, terwijl
nige nieuwe stellen gordijnen

n zeer voldoen en vereischen
der aquariumbakken opnieuw

vermelding, dat dr. J. Boeke
e geven aan een opdracht van
n een onderzoek in te stellen
nize West-Indische bezittingen.
verband tot het Station stond,
medewerker, die ook wanneer
kingen, die buiten zijn eigen-
l was en o. m. het verzamelen
aal voor onderzoek geheel voor

neemen, nam zijn plaats bij het
e in terwijl ons medelid G. J.
n het Rijksinstituut verbonden
ation werkzaam is.

ook in het afgelopen jaar op-
igheid van het reeds meerma-
t worden geacht.

ibliotheek van het Rijksinstituut
e, die in de boekery onzer
ste van de bezoekers, doch bij
t op de onderzoekingstochten in
anisch materiaal ter vergelijking
wijl eindelijk de oceanograaf aan
reeds bereid werd gevonden, om
ad en daad bij te staan.

z zelf in het afgelopen jaar het
aan de werkzaamheden, die ons
visscherijen werden opgedragen.
kingen is in de »Mededeelingen
het Rijksinstituut voor het Onder-

t voorts vermeldt te worden, dat
n" vervangen werd, die tot dus-
zestien jaren aan het Station ver-
g reden tot tevredenheid gaf.

tanisch materiaal had ook in het
aal plaats en wel aan de hierna

aaaien, zeesterren, zeeëgels, Areni-
en drie buizen met divers plankton.
ien, 5 roggen, 2 zeeëgels, Areni-
krabben.

bryonen van Raja en Acanthias.
20 haaien, 2 Sepia's, Arenicola en

aaien.

Professor Jelgersma, Leiden: 3 bruinvisschen.

De Heer Muskens, Amsterdam: Gammariden.

» » Hoogenraad, Rijswijk: 3 haaien, 1 Inktvisch en 4 buizen plankton.

» » Dekhuijzen, Utrecht: zeesterren, zeeëgels en krabben.

» » van Bemmelen, den Haag: diverse Hydrozoën, zeesterren en zeeëgels.

Professor Pekelharing, Utrecht: een Sepia.

Dr. Fenchel, Helgoland: Tubularien.

Zoologisch Instituut, Tübingen: een groote Clupea alosa.

Hortus Botanicus, Amsterdam: een mand zeewier, een partij plankton.

De Heer Schouteden, Brussel: zee water en -wieren.

Professor Moll, Groningen: vier buizen met plankton.

De Heer Lotsy, Leiden: een partij Codium,

terwijl eindelijk op verzoek van de Heeren v. d. Feen en Bernelot Moens voor het Gymnasium te Rotterdam resp. de H. B. S. te Maastricht een kleine kollektie geconserveerde zeedieren bijeen werd gebracht.

Het aantal laboranten, in het afgelopen jaar in het Zoologisch Station werkzaam, was wederom verblijvend groot en bedroeg zestien, waarvan zeven dames.

Reeds in den aanvang van April waagden de eerste bezoeksters zich, ondanks het ruwe weder, naar het Noorden en van af begin Juni vertoefden gedurende den ganschen zomer laboranten in het Station.

De volgende tabel geeft een overzicht van de dames en heeren, die in 1904 in het station gewerkt hebben met opgaaf van den tijd, gedurende welken zij in het Station vertoefden en het onderwerp, waarmede zij zich meer in het bijzonder hebben beziggehouden.

NAAM.	VERBLIJF.	ONDERWERP.
Mej. F. W. Andreae, Zuidhorn.	6 April—20 April	Anatomie en systematiek v. wieren.
Mej. A. Lens, Utrecht.	6 April—20 April	Idem.
Mej. Joh. Westerdijk, Amsterdam.	6 Juni—2 Juli	Anatomie en biologie van wieren.
Mej. C. P. Sluiter, Amsterdam.	6 Juni—20 Juni	Idem.
J. M. Geerts, Amsterdam.	21 Juni—3 Juli	Systematiek van wieren.
G. J. de Groot, Rotterdam.	1 Juli—2 Aug.	Pelagische polychaeten-larven.
M. C. Valk, 's Gravenhage.	1 Juli—30 Juli	Algemeene marienefauna.
Mej. M. E. van der Veen, Leiden.	1 Juli—30 Juli	Anatomie v. diverse zeedieren.
J. F. Reitsma, Amsterdam.	14 Juli—30 Juli	Systematiek van wieren.
Mej. L. F. Harger, Amsterdam.	1 Aug.—20 Aug.	Wieren, Medusen, Polychaeten, Plankton.
Dr. F. van der Fen, Rotterdam.	1 Aug.—13 Aug.	Algemeene mariene fauna.
Mej. P. J. de Rooy, Amsterdam.	22 Aug.—31 Aug.	Anatomie en systematiek v. wieren.
C. J. Baart de la Faille, Utrecht.	23 Aug.—6 Sept.	Plankton.
A. J. van Pesch, Amsterdam.	5 Sept.—30 Sept.	Coelenteraten.
L. F. de Beaufort, Amsterdam.	5 Sept.—30 Sept.	Polychaeten.

Dr. Dekhuijzen uit Utrecht, die in de laatste dagen van 1904 in het Station kwam vertoefde daar tot 5 Januari '05 en zette zijne osmotische onderzoekingen bij vissen voort.

Gelijk uit bovenstaand overzicht blijkt is het aantal laboranten, dat zich in 1904 met de studie der algenflora heeft beziggehouden bijzonder groot geweest en het behoeft dan ook nauwelijks te verwonderen, dat de lijst der inheemsche wieren wederom met een aantal soorten vermeerderd is, welke voor het meerendeel in de onmiddellijke nabijheid van het Zoölogisch Station gevonden werden.

Ter aanvulling van de te dier zake in vroegere verslagen gepubliceerde overzichten laat ik hier een opgave volgen van de in het afgelopen jaar als nieuw vermelde wieren, welke opgave ik aan de mij dienaangaande verstrekte mededeelingen der dames Westerdijk en Harger en de heeren Geerts en Reitsma dank.

Enteromorpha Linza (L.) J. Ag.
Enteromorpha erecta (Lyngb.) J. Ag.
Chaetomorpha linum Kütz.

Ectocarpus arctus Kütz.
Ectocarpus granulatus Ag.

Isthmoplea sphaerophora Kjellm.
Laminaria phyllites (Lamour.).

Callithamnion polyspermum Ag.
Ceramium strictum Grev. et Harv.
Gracilaria confervoides Grev.
Polysiphonia fastigiata Grev.
Polysiphonia atrorubescens Grev.
Dumontia filiformis Grev.
Lithophyllum Lenormandi Rosan.

Voorts werd de fraaie Siphonee *Codium tomentosum* (Huds.) Stackh. in het voorjaar en later gedurende den geheelen zomer voor het eerst in grooten getale op steenen en aangespoeld op het strand aangetroffen, waardoor opnieuw de aandacht onzer algologen op de rijke flora der Heldersche zeevering gevestigd werd.

Met een enkel woord zij nog melding gemaakt van de bezoekers, niet-laboranten, die het Station verleden jaar binnen zijn muren zag.

Ik herinner op de eerste plaats aan de zomervergadering, die op 19 Juni een aantal uwer leden in de groote biologische werkkamer van het Rijksinstituut vereenigde.

Den dag te voren bezocht de Commissie van Toezicht over evengemeld Instituut het Station en ondernam een tocht met het onderzoekingsvaartuig »Wodan» waaraan ook door enkele bestuursleden en oud-bestuursleden van onze Vereeniging werd deelgenomen.

In November, den 18^{den}, maakten Professor Weber en Mevrouw Weber—Van Bosse met een aantal leerlingen een excursie naar Huisduinen in verband met een daar gestranden walvisch, en bezochten later op dien dag ook nog het Station.

Van vreemdelingen, die in het afgelopen jaar een korter of langer bezoek aan het Station brachten vermeld ik hier: Johan Hjort (Bergen), Martin Knudsen (Kopenhagen), Lewis Gough (Plymouth), Harry Kyle (Kopenhagen) allen verbonden aan het Internationale Onderzoek der Zee.

Omtrent de geldmiddelen kan ten slotte nog worden medegedeeld, dat de uitgaven in 1904 met f 2122,51⁵ konden worden gedekt.

Deze post komt in haar geheel voor op de Rekening en Verantwoording van den Penningmeester der Vereeniging, die reeds onderwerp van uwe besprekingen heeft uitgemaakt. Om te kunnen beoordeelen welk gebruik van het genoemde bedrag is gemaakt, laat ik hier een overzicht volgen van de voor de Exploitatie van het Station gedurende 1904 gedane uitgaven:

A. Onderhoud gebouw enz.	f 227.32
B. » aquarium.	» 62.50
C. » ameublement	» 41.61 ⁵
D. » verderen inventaris	» 150.27 ⁵
E. Aankoop materiaal	» 75.86
F. Alcohol en chemicaliën	» 120.50
G. Exploitatie in engeren zin.	» 514.98 ⁵
H. Schrijfbehoeften enz.	» 73.37 ⁵
I. Dienstpersoneel	» 760.75
K. Grondbelasting, assurantie enz.	» 95.33 ⁵
	<u>f 2122.51⁵</u>

Ook deze Rekening en Verantwoording is door de Commissie, bestaande uit de HH. Everts en van Oort (bij afwezigheid van de Heer Veth) onderzocht en accoord bevonden; mitsdien stelt de Voorzitter aan de Vergadering voor haar goed te keuren en den Heer Redeke voor zijn gevoerde beheer dank te zeggen.

Ten slotte belastte bovengenoemde Commissie zich ook nog met een onderzoek van het Congres-fonds, dat, zooals hieronder blijkt, door de bijdragen aan verschillende leden voor het bijwonen van het Int. Zoöl. Congres te Bern thans is uitgeput.

Rekening en Verantwoording van het Congres-fonds over 1904.

Ontvangsten.

1 Januari. Saldo over 1903.	f 1.46 ⁵
3 Maart. 9 Coupons à f 1.48 ⁵	» 13.36 ⁵
1 Sept. 9 » » » 1.48 ⁵	» 13.36 ⁵
15 » Verkoop f 900.— 3 ⁰ / ₁₀ N. W. S. (het geheele kapitaal)	» 850.98 ⁵
	<u>f 879.18</u>

Uitgaven.

10 October. Vergoeding reiskosten naar Bern Kempe	f 64.07
» » » » » » Hoek	» 108.18
» » » » » » Landenberg.	» 61.27
» » » » » » Lens	» 61.27
» » » » » » Nierstrasz	» 61.27
» » » » » » de Beaufort.	» 64.07
» » » » » » Jentiuk	» 64.07
» » » » » » Popta	» 64.07
» » » » » » van Kampen	» 64.07
» » » » » » Vosmaer	» 64.07
» » » » » » van Wijhe	» 66.42
» » » » » » Bolsius	» 64.07
» » » » » » Andreae	» 66.42
Transporteere.	f 873.32

is het aantal laboranten, dat ora heeft beziggehouden bijzonder nauwelijks te verwonderen, om met een aantal soorten ver- in de onmiddellijke nabijheid len.

in vroegere verslagen gepubliceerd volgen van de in het afgelopen opgave ik aan de mij dienaan- nes Westerdijk en Harger en de

L.) J. Ag.
Lyngb.) J. Ag.
Kütz.

z.

Ag.

ora Kjellm.
amour.)

rmum Ag.
rev. et Harv.
s Grev.
a Grev.
scens Grev.
rev.
andi Rosan.

ium tomentosum (Huds.) Stackh.
geheelen zomer voor het eerst in
voeld op het strand aangetroffen,
algologen op de rijke flora der

g gemaakt van de bezoekers, niet-
ar binnen zijn muren zag.
a de zomervergadering, die op 19
te biologische werkkamer van het

issie van Toezicht over evengemeld
en tocht met het onderzoekings-
rele bestuursleden en oud-bestuurs-
genomen.

fessor Weber en Mevrouw Weber—
i een excursie naar Huisduinen in
alvisch, en bezochten later op dien

gelopen jaar een korter of langer
eld ik hier: Johan Hjort (Bergen),
s Gough (Plymouth), Harry Kyle
t Internationale Onderzoek der Zee.
slotte nog worden medegedeeld, dat
konden worden gedekt.

	Per Transport .	f 873.32
10 October.	Diverse correspondentie	» 0.16
» »	Porto der geldverzendingen	» 4.25
» »	13 plakzegels	» 0.65
» »	11 brieven binnenland, porto	» 0.55
» »	2 » buitenland, porto	» 0.25
		<u>f 879.18</u>

De Penningmeester dient daarna de volgende ontwerp-begroting in voor het Vereenigingsjaar 1906:

Ontvangsten

1.	Saldo over 1905, zijnde reserve voor de uitgave van het Tijdschrift	Memorie	f 990.—
2.	Contributies van leden, 165 à f 6.—		» 100.—
3.	Contributies van begunstigers, 10 à f 10.—		» 85.—
4.	Bijdragen van particulieren voor het Zoölogisch Station		» 1500.—
5.	Rijkssubsidie		» 200.—
6.	Huur der bovenwoning van het Zoölogisch Station		» 1000.—
7.	Huur der lokalen bij den adviseur in gebruik (1 Juli 1905—30 Juni 1906)		» —.—
8.	Verkoop Tijdschrift en andere uitgegeven werken		» 150.—
9.	Terug te ontvangen voor geleverd zoölogisch materiaal		» 60.—
10.	Legaten en Schenkingen:		
	Rente van het legaat Albarda		<u>f 4085.—</u>

Uitgaven

1.	Rente en Aflossing:		
	A. der Leening van 1889	f 400.—	
	B. » » » 1895	» 387.50	f 787.50
2.	Exploitatie van het Zoölogisch Station:		
	A. Gebouw, terrein	f 300.—	
	B. Aquarium	» 37.50	
	C. Ameublement	» 50.—	
	D. Overige inventaris	» 75.—	
	E. Alcohol, chemicaliën	» 75.—	
	F. Zoölogisch materiaal	» 150.—	
	G. Exploitatie in engeren zin	» 500.—	
	H. Schrijfbehoeften enz.	» 50.—	
	I. Dienstpersoneel	» 760.—	
	K. Grondlasten, Erfpacht, Ongevallenverz.	» 100.—	
			» 2097.50
3.	Bibliotheek		» 500.—
4.	Onkosten (vergaderingen, assurantien, abonnement Centraalbureau enz.		» 100.—
			» 250.—
5.	Tijdschrift		» 125.—
6.	Voorschotten Bestuursleden		» 75.—
7.	Drukwerk		» 100.—
8.	Toelage directeur Zoölogisch Station		» 50.—
9.	Onvoorziene uitgaven		<u>f 4085.—</u>

Per Transport .	f 873.32
»	0.16
»	4.25
»	0.65
»	0.55
»	0.25
	<u>f 879.18</u>

ende ontwerp-begrooting in

de uitgave van	Memorie
»	f 990.—
10.—	» 100.—
oölogisch Station	» 85.—
»	» 1500.—
gisch Station	» 200.—
gebruik (1 Juli	» 1000.—
ven werken	» —.—
ölogisch materiaal	» 150.—
»	» 60.—
	<u>f 4085.—</u>

»	f 400.—
»	» 387.50
	<u>f 787.50</u>

n:	f 300.—
»	» 37.50
»	» 50.—
»	» 75.—
»	» 75.—
»	» 150.—
»	» 500.—
»	» 50.—
»	» 760.—
inverz.	» 100.—
	» 2097.50
	» 500.—

n, abonnement Cen-	» 100.—
»	» 250.—
»	» 125.—
»	» 75.—
»	» 100.—
n	» 50.—
	<u>f 4085.—</u>

Naar aanleiding hiervan deelt de Voorzitter mede, dat het contract indertijd met de Ned. Regeering aangegaan betreffende de huur van lokalen in het Zoölog. Station, met 1 Oct. komt te eindigen; aangezien van mogelijke hierin aan te brengen wijzigingen drie maanden van te voren moet te worden kennis gegeven, stelt hij voor het Bestuur te machtigen dit contract te vernieuwen. Mocht het evenwel noodzakelijk blijken daarin wijzigingen aan te brengen, dan zullen de leden vóór 1 Juli tot een buitengewone Huish. Vergadering worden opgeroepen.

Bij de daarop aan de orde zijnde uitloting van een aandeel in de geldleening van 1889, ten behoeve van den bouw van het Zoölogisch Station aangegaan wordt n°. 20 (staande op naam van den Heer J. C. C. Loman te Amsterdam) uitgeloot; van de aandelen in de geldleening 1894, gesloten voor de vergrooting van het Zoölogisch Station n°. 27 (op naam van den Heer P. de Koning te Bildt).

Daarna heeft de verkiezing plaats van twee nieuwe leden in de Commissie van Redactie van het Tijdschrift, daar de Hr. Loman aan de beurt van aftreden is en de Hr. Van Bemmelen, uit hoofde van drukke bezigheden, heeft bedankt; de Hr. Loman wordt herkozen en voor de tweede vacature wordt gekozen de Heer Versluys. Voorts worden tot leden der Commissie, belast met het nazien der Rekening en Verantwoording van den Penningmeester der Vereeniging en van den Directeur van het Zoölogisch Station, gekozen de HH. Hunger en Nierstrasz, die beide ter vergadering aanwezig, zich bereid verklaren deze taak op zich te nemen.

Door de gedelegeerden naar de Vergadering van 22 April, uitgeschreven door het Hoofdbestuur der Ned. Natuurhist. Vereeniging, tot het stichten van een lichaam voor de bescherming van Natuurmonumenten, wordt verslag uitgebracht; wijl daaruit blijkt, dat een geheel nieuwe Vereeniging zal worden gesticht, waarvan de Statuten zullen worden vastgesteld in een Vergadering, waartoe alle belangstellenden in deze zaak worden opgeroepen, stelt de Voorzitter voor beide afgevaardigden onder dankzegging te dechargeeren.

Door de Vergadering wordt ten slotte machtiging verleend aan den Secretaris der Commissie van Redactie van het Tijdschrift, ten einde steeds een volledige oplaag van het Tijdschrift der Vereeniging tot zijn beschikking te hebben, de nog ontbrekende deelen van dit orgaan te verstrekken.